

Notitie capaciteit afdeling Ruimte

19 maart 2020

Notitie capaciteit afdeling Ruimte

1. Aanleiding

Het college heeft de afdeling Ruimte verzocht aan te geven welke capaciteit er extra nodig is om zowel het bestaande werk als de politieke wensen te kunnen uitvoeren. Deze notitie geeft een analyse van historie/achtergrond, beschikbare capaciteit, noodzakelijke capaciteit en beantwoordt de vraag van het college.

2. Achtergrond/historie

De afgelopen jaren is er veel bezuinigd in het Ruimtelijk domein. Er is gereorganiseerd in het kader van SO op koers en er resteren geen budgetten voor onvoorziene zaken.

De resterende formatie en budgetten waren nauwelijks toereikend voor alle taken, maar aangezien we lange tijd te maken hebben gehad met een crisis in de woningbouw, hebben we met de bestaande krappe formatie onze taken grotendeels wel kunnen uitvoeren.

Echter op bepaalde taakvelden zijn in 2017–2018 en 2019 achterstanden ontstaan.

Toen de markt weer aantrok, is er op tijdelijke basis capaciteit ingehuurd. Het betrof voornamelijk projectleiding. Daarmee zijn projecten opgepakt. Er is nog niet ingezet op de inhoudelijke bemensing van de projectgroepen en de uitvoering van de projecten. Ook werd een aantal vrijkomende vacatures niet ingevuld. Dat heeft tot gevolg gehad dat de druk op de al krappe bezetting nog verder is toegenomen. Inmiddels is echter ook in de uitvoering een kritieke fase ontstaan.

Ondanks de capaciteitsproblemen heeft de afdeling alle zeilen bijgezet om aan zowel het lijnwerk als de projecten, maximaal invulling te geven. De vraag is echter op dit moment te groot. Dat betekent dat tijdelijk extra capaciteit over de volle breedte van de afdeling noodzakelijk is.

3. De situatie nu

• Economische voorspoed

Op dit moment is, vanwege het optimaal lopen van onze economie, bij veel ontwikkelaars, ondernemers behoefte aan extra ontwikkelcapaciteit. De huidige gemeentelijke organisatie kan de vraag van extra projecten, ontwikkelingen niet aan. Veel ondernemers hebben gronden en willen die graag versneld ontwikkelen. Ook de gemeente Uden heeft daar baat bij. Er worden ook veel plannen gepresenteerd met het bouwen van huizen/wooneenheden. Omdat de prognose er ook is dat over enkele jaren de mogelijkheden voor bouwen/ontwikkelen beperkter worden, is nu extra tempo en dus inzet van de ambtelijke organisatie (m.n. bij de afdeling Ruimte) wenselijk, over de volledige breedte van de afdeling.

• Achterstanden uit het verleden

Hoewel we de bestaande vacaturegelden inmiddels maximaal hebben ingezet, is dat niet voldoende om de in het verleden opgelopen achterstanden uit 2017–2018 en 2019 weg te werken.

• Ontwikkelingen die op ons afkomen:

Gelet op de economische voorspoed en de daarmee gepaard gaande extra ruimtelijke initiatieven en alle ontwikkelingen die op ons afkomen is extra tijdelijke capaciteit noodzakelijk. Hieronder schetsen we een aantal van die ontwikkelingen.

- Omgevingswet

Vooralsnog treedt op 1 januari 2021 de omgevingswet in werking. Deze wet behelst een grote transitie van de wetgeving, manier van werken en een grote slag in digitaal werken en samenwerken in het ruimtelijk domein.

In 2020 betekent dat concreet voor een flink aantal medewerkers dat zij tijd moeten vrijmaken voor het mede opstellen van een omgevingsvisie/omgevingsplan, het formuleren van een dienstverleningsconcept en/of het aanhaken van de ICT op de nieuw te vormen landelijke voorziening. In ieder geval is voor alle medewerkers een opleiding op inhoud en manier van werken noodzakelijk.

- Duurzaamheid/Energie/Klimaatadaptatie

Uden heeft aangegeven in 2035 energieneutraal te willen zijn voor de bebouwde omgeving. Naast de beleidsadviseur Duurzaamheid is er inmiddels een projectleider duurzaamheid gestart. Gelet op de hoge ambities van de gemeente Uden op het gebied van afval, energie en de steeds strengere eisen die het Rijk ten aanzien van duurzaamheid/klimaatadaptatie stelt, is hier meer capaciteit nodig.

- Veranderende rol van de regio op de werkzaamheden

Steeds meer en vaker werken we samen met andere gemeenten in de regio. Die samenwerking is steeds belangrijker omdat we op veel gebieden kiezen voor een gezamenlijke aanpak. Dat zorgt voor meer integraliteit in de benadering van complexe problemen en gemeente overstijgende zaken. Het betekent echter ook dat de regionale samenwerking meer van ons vraagt. De afdeling Ruimte speelt regionaal een rol in samenwerkingsverbanden op het gebied van onder andere wonen, De Maashorst, energie, landbouw, economie, Agri Food Capital, huisvesting arbeidsmigranten.

- Herindeling

Op 1 januari 2022 is de gemeente Maashorst een feit. In dat kader zal er komende twee jaren inzet gevraagd worden van medewerkers op het gebied van kennismaking met collega's, deelname aan werkgroepen, harmonisatie van processen, ICT en regelgeving.

- **Coalitieakkoord uitvoeren**

Onderstaand zijn de belangrijkste opgaven uit het coalitieakkoord, waar de afdeling Ruimte de regie en uitvoering voor haar rekening neemt, opgesomd. Daarbij is aangesloten op de indeling uit het coalitieakkoord.

- Uden is voor iedereen bereikbaar

Voor de afdeling Ruimte ligt hier de nadruk op de uitvoering van het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP). Grote projecten uit dit GVVP zijn de N264, N605 en diverse herinrichtingsprojecten zoals de Violierstraat.

- Economische groei voor Uden

Een groot speerpunt van de afdeling is hier het ontwikkelen van een breed gedragen Centrumvisie waarin alle functies van het centrum een plek krijgen.

- Goede mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding

Voor de afdeling Ruimte ligt hier de focus op het natuurgebied de Maashorst en het beheer/inrichting van de openbare ruimte.

- Uden Toekomstbestendig

In dit kader ligt de nadruk het herijken van en uitvoering geven aan de duurzaamheidsagenda 2015-2020. Dat is een grote uitdaging die onder meer energieneutraliteit in 2035 omvat, klimaatadaptatie en het reduceren van het restafval naar 75 kg per inwoner per jaar.

- Samen werken aan onze leefomgeving

De leefomgeving wordt bij uitstek gevormd door activiteiten van de afdeling Ruimte. Gebiedsontwikkeling heeft voor de coalitie hoge prioriteit. Daarnaast, maar niet minder belangrijk, ligt er de opgave om de Omgevingswet die op 1 januari 2021 van kracht wordt, te implementeren.

- Een dienstbare gemeente die de burger betreft

In het coalitieakkoord staat duidelijk omschreven op welke wijze de coalitie haar taken wenst uit te voeren. Ze hanteert uitgangspunten als transparant, oplossingsgericht, integraliteit, minder regels en aandacht voor ondernemers en streeft naar een snelle afhandeling van ruimtelijke vragen. In het ruimtelijk domein vertalen we deze uitgangspunten van de coalitie in een uitnodigende open houding, faciliterend en participatief aan de voorkant van een traject, waarbij we duidelijk zijn qua inhoud en communicatie. Daar waar gewenst is er persoonlijk contact met inwoners en bedrijven.

Met de beschikbare capaciteit is het niet altijd mogelijk om op een goede wijze vorm te geven aan deze vorm van uitnodigingsplanologie, van cocreatie en participatie bij planontwikkeling.

4. Wat hebben we al gedaan?

Uiteraard hebben we als afdeling gekeken naar wat we zelf kunnen doen om te voldoen aan de taken en wensen die er voor de afdeling liggen.

Vanaf het derde kwartaal 2018 hebben we de volgende stappen gezet.

- We hebben een aantal processen doorgelicht om deze efficiënter in te richten (bijvoorbeeld Wabo-proces, aanpassing overlegstructuren)
- We hebben stappen gezet op het gebied van klantgericht maatwerk, eigenaarschap, persoonlijke intake en 1 aanspreekpunt in de organisatie (ambtelijk en bestuurlijk).
- We hebben de bestaande vacaturegelden maximaal ingezet. In de huidige arbeidsmarkt vraagt dat een meer dan uitgebreide werving, veel energie en een lange adem.

Mede door de goede samenwerking met onze adviseurs van P&O en middelen zijn we er op relatief korte termijn in geslaagd om al een aantal vacatures heel goed in te vullen. Daarmee hebben we de druk op de capaciteit binnen sommige vakgebieden al wat kunnen verlichten.

- Er is een algemeen budget beschikbaar gesteld voor ruimtelijke ontwikkeling algemeen en voor economie. Dit budget wordt vooral ingezet om in te spelen op actuele ontwikkelingen en om onderzoeken uit te bekostigen die voor rekening van de gemeente komen.
- Er heeft een herijking van de civiele projecten plaatsgevonden op basis van maatschappelijke noodzaak en waarbij onderzocht is of er sprake is van gewijzigde technische/financiële componenten.

5. Wat hebben we nog nodig?

5.a. Inventarisatie

Om te kunnen bepalen welke capaciteit nodig is om de taken uit te voeren op de wijze zoals we die voor ogen hebben, heeft de afdeling een compleet afdelingsbreed overzicht opgesteld waarin we alle taken en capaciteit hebben benoemd.

In dit overzicht is een onderscheid gemaakt tussen lijnwerk en projecten. Het lijnwerk vormt de basis van het werk van de afdeling. Het lijnwerk omvat vooral de wettelijke verplichtingen zoals het verlenen van vergunningen, maken van contracten, bestemmingsplannen, het opstellen-actualiseren-uitvoeren van beleid, onderhoud, administratieve ondersteuning, telefonie, klantcontact, klachtenafhandeling, handhaving.

Het overzicht projecten richt zich meer op politieke wensen en ontwikkelingen die op ons afkomen.

De twee overzichten zijn samengevoegd zodat een totaalbeeld ontstaat van de benodigde capaciteit ten opzichte van de beschikbare capaciteit.

Bovendien is er een reële tijdsbesteding opgenomen.

Ook zijn de wensen uit het coalitieakkoord, zowel inhoudelijk als qua manier van werken, in het overzicht meegenomen.

5.b. Resultaat

Er kunnen uit dit overzicht een aantal conclusies worden getrokken:

1. Er is onvoldoende capaciteit om alle projecten en al het lijnwerk uit te voeren
2. Op een aantal taakvelden zijn moeilijk in te vullen openstaande vacatures wat consequenties heeft voor werkdruk van de bestaande capaciteit
3. Er is een aantal kwetsbare posities (éénpitters)
4. Op een aantal taakvelden is de inhuur bijna structureel en deze werkzaamheden kunnen niet met de bestaande formatie worden opgevangen.
5. Een aantal projecten kan worden doorgeschoven naar 2021, met name civiele projecten.

Dit leidt tot de noodzaak om de capaciteit op een aantal vakgebieden uit te breiden. Het betreft hier zowel lijnwerk als projecten. In totaal gaat het om ca 11 fte en in de volgende taakvelden:

- Projectleiding gebiedsontwikkeling
- Projectassistentie
- Planologie/wonen
- Planjuridisch
- Landschapsarchitectuur/stedenbouw
- Groen
- Privaatjuridisch
- Wabo (juridisch/regisseur)
- Riolering/water

Bij invulling van bovengenoemde taakvelden zijn we in staat om bestaande ruimtelijke vraagstukken en ontwikkelingen op te pakken. Daarbij gaat het zowel om kleinere initiatieven als om grotere. Enkele voorbeelden van grotere initiatieven: Eikenheuvel,

Kastanjeweg–Oost (Van Donzel, PNEM etc.), Leeuweriksweg (Brandweerkazerne), Pius X, woningbouw en visie op Volkel, FEC, Multizorg, Bitswijk 1 (locatie van Dijk).

Uiteraard zullen we de voortgang van deze initiatieven en projecten monitoren en hierover het college en de gemeenteraad periodiek informeren.

Verder is er een tekort aan capaciteit op het gebied van duurzaamheid. Dit tekort en de noodzakelijke maatregelen om de uitdagingen/ontwikkelingen op dit taakveld te kunnen uitwerken en uitvoeren, is al voorgelegd in het rapport van bureau Overmorgen en zal in een offerte voor de begroting van 2021 worden ingebracht.

5.c. Dekking

We kunnen de kosten van de aanvullende capaciteit deels verhalen via projecten en initiatieven. Dit kan door anterieure overeenkomsten en grondexploitaties. Het betreft hier echter slechts een klein deel, aangezien kostenverhaal niet altijd mogelijk is in de verkenningsfase van plannen en initiatieven. Wij schatten in dat $\pm 25\%$ van het benodigde budget op basis van in dienst nemen in aanmerking komt voor kostenverhaal.

Een groot deel van de dekking zal dan ook uit de algemene reserve moeten worden gehaald. De kosten treft u aan in onderstaande tabellen

We kunnen de kosten van de aanvullende capaciteit deels verhalen via projecten en initiatieven. Dit kan door anterieure overeenkomsten en grondexploitaties. Het betreft hier echter slechts een klein deel, aangezien kostenverhaal niet altijd mogelijk is in de verkenningsfase van plannen en initiatieven. Wij schatten in dat $\pm 25\%$ van het benodigde budget in aanmerking komt voor kostenverhaal.

Een groot deel van de dekking zal dan ook uit de algemene reserve moeten worden gehaald. De kosten treft u aan in onderstaande tabellen. Daarbij is een onderscheid gemaakt in kosten van in dienst nemen voor 3 jaar (tabel 1) en kosten van inhuur (tabel 2). Dit onderscheid is gemaakt omdat nog niet duidelijk is of de provincie akkoord is met het tijdelijk in dienst nemen voor 3 jaar. Zij betoogt namelijk dat deze kosten dan structureel in de begroting tot uitdrukking moeten komen. De discussie hierover loopt nog, zodat de kosten van een alternatief dat wel zeker incidenteel is, namelijk inhuur, ook zijn opgenomen in tabel 2.

Afhankelijk van datum indiensttreding in 2020 (uitgangspunt is nu 1 juni), betekent dit concreet per jaarschijf:

Tabel 1

jaar	Benodigd bij in dienst nemen	kostenverhaal	Per saldo nodig bij In dienst
2020	466.000	117.000	349.000
2021	800.000	200.000	600.000
2022	800.000	200.000	600.000
2023	334.000	83.000	251.000
totaal	2.400.000	600.000	1.800.000

Tabel 2

jaar	Benodigd bij inhuur	kostenverhaal	Per saldo nodig bij inhuur
2020	817.000	204.000	613.000
2021	1.400.000	350.000	1.050.000
2022	1.400.000	350.000	1.050.000
2023	583.000	146.000	437.000
totaal	4.200.000	1.050.000	3.150.000

Als we medewerkers in dienst nemen voor 3 jaar moeten we rekening houden met een WW-verplichting als ze geen andere baan hebben na dit dienstverband. De hoogte van de kosten is afhankelijk van het arbeidsverleden van de medewerkers.

Uiteraard worden voornoemde bedragen anders op het moment dat de datum van indiensttreding wijzigt.

5.d. Wat vragen we van u?

De financiële middelen die we vragen zijn gebaseerd op het uitvoeren van al het lijnwerk en alle projecten die opgenomen zijn in het overzicht capaciteit en planning.

Uiteraard is het mogelijk om te kiezen voor prioritering in de taken, wat zal leiden tot een kleinere financiële vraag. De hoogte van de noodzakelijke financiële middelen is verder afhankelijk van de keuzes die worden gemaakt op het gebied van werving, bijvoorbeeld inhuur, payroll, in dienst.

De financiële middelen voor capaciteit zijn nodig voor een periode van 3 jaar. Deze periode is noodzakelijk om ook in de hectische periode van de herindeling onze taken kunnen blijven uitvoeren.

Dit wijkt af van de afspraken die op personeel vlak in het kader van de voorgenomen herindeling zijn gemaakt. Dat betekent dat dit voorstel zowel in financieel opzicht als op personeel vlak, zowel ambtelijk als bestuurlijk zal worden afgestemd met Landerd.

De wijze waarop we de gelden gaan inzetten moet nog nader worden uitgewerkt in overleg met Financiën en P&O

6. Wat gaan we doen?

Voordat we kunnen gaan werven zijn er nog een aantal belangrijke partijen waarmee we nog willen overleggen en afstemmen. Allereerst is dan natuurlijk met Landerd. Ten eerste vanwege de gemaakte afspraken over afstemming bij dergelijke besluiten en ten tweede omdat we ook zeker willen kijken naar oplossingen die van betekenis kunnen zijn voor beide gemeenten.

Maar ook in huis zijn een aantal belangrijke zaken af te stemmen. Zo vinden we het heel belangrijk om de te nemen beslissing uit te werken samen met onze adviseurs van P&O en Financiën. Daarna komen we met een voorstel over de financiële dekking en de wijze waarop we uitvoering gaan geven aan de werving. Ook de OR van zowel Uden als Landerd zal een advies moeten geven over het uiteindelijke voorstel.

De procedurele ruimte die er is en de arbeidsmarkt beïnvloeden de snelheid waarmee de vacatures kunnen worden ingevuld.

Zodra de capaciteit is aangevuld, is de afdeling in staat om uitvoering te geven aan zowel het lijnwerk als de projecten, op een wijze die past binnen de ontwikkelingen die op ons afkomen en de uitgangspunten die in het coalitieakkoord zijn opgenomen. Concreet betekent dat, dat we alle huidige ruimtelijke projecten en (kleinere) ruimtelijke initiatieven op kunnen pakken, maar dat we nog steeds moeten prioriteren op de civiele projecten en water en riolering. Met de gevraagde capaciteit kan niet het volledige rioleringsplan worden uitgevoerd.

En uiteraard blijft de dynamiek van het ruimtelijk domein onveranderd hoog. Dat betekent dat er altijd onvoorziene zaken op ons af zullen komen, er altijd pieken op gelijktijdige momenten zullen ontstaan en het moeilijk blijft om de ontwikkelingen te voorspellen in het ruimtelijk domein.